

Valstybinio audito ataskaitos satrauka

BIOMETRINIŲ ASMENS DOKUMENTŲ GAMYBA

2015 m. kovo 27 d. Nr. VA-P-90-2-6

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

ADIC – Asmens dokumentų išrašymo centras prie Vidaus reikalų ministerijos.

ADIS – Asmens dokumentų išrašymo informacinė sistema.

ADGIS – Asmens dokumentų gamybos informacinė sistema.

Autorizacija (angl. *authorisation*) – šioje ataskaitoje apima ne tik teisių asmeniui ar programai suteikimą atlikti kai kuriuos veiksmus duomenų apdorojimo sistemoje, bet ir asmens tapatybės nustatymą ir pripažinimą, duomenų patikrinimą ir patvirtinimą, lyginant įrašus arba įrašą ir jo etaloną.

ICAO – Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija (TCAO; angl. *International Civil Aviation Organization*) – Jungtinių Tautų Organizacijos sukurta organizacija, nustatanti tarptautines normas, kordinuojanti aviacijos vystymą, reguliuojanti saugių ir efektyvių skrydžių sritis.

IS – informacinė sistema.

IT – informacinės technologijos.

PKI – viešojo rakto infrastruktūra (VRI, angl. *Public Key Infrastructure PKI*) yra techninės, programinės įrangos, žmonių ir procedūrų visuma, kuri naudojama saugoti, kurti, valdyti, suteikti, atnaujinti sertifikatus viešojo rakto kriptografijos metodais.

VPN – virtualus privatus tinklas (angl. *Virtual Private Network VPN*), atskirų, nutolusių vienas nuo kito kompiuterinių tinklų sujungimas į vieną tinklą internetu.

SANTRAUKA

Biometriniai duomenys naudojami nustatyti asmens tapatybę, vykdant keleivių patikrą oro uostuose, teisėsaugos institucijų veikloje, Europos Sąjungos išorinę sieną kertančių trečiųjų šalių piliečių patikrai, įeigos kontrolės ir kt. informacinėse sistemose. Siekiant palengvinti asmens tapatybės nustatymą skaitmeniniu būdu tarptautiniai standartai rekomenduoja į asmens dokumentus integruoti elektroninį mikroelementą, kuriame būtų įrašyta papildoma asmens biometrinė informacija (pvz., veido geometrijos, pirštų atspaudų arba akies rainelės parametrai, skaitmeninė nuotrauka). Jame gali būti ir papildoma informacija, pvz., elektroninis parašas. Lietuvoje išduodami aštuonių rūšių asmens tapatybės dokumentai su biometriniais duomenimis.

Valstybės politiką asmens dokumentų išrašymo srityje formuoja Vidaus reikalų ministerija¹, įgyvendina Asmens dokumentų išrašymo centras². Iki 2015 m. vasario 1 d. centras jau išrašė 7 047 019 naujos kartos Lietuvos Respublikos asmens tapatybės dokumentų. Įgyvendinant politiką dalyvauja ir Gyventojų registro tarnyba prie Teisingumo ministerijos³, Policijos departamentas, Migracijos departamentas ir Užsienio reikalų ministerija.

Asmens tapatybės dokumentų išdavimo procese dalyvaujančios įstaigos naudoja bendrą Asmens dokumentų išrašymo informacinę sistemą ADIS, kuri veikia Gyventojų registro pagrindu, todėl leidžia užtikrinti duomenų patikimumą ir veiksmų atsekamumą. Centro užsakytu 2013 ir 2014 m. privati įmonė atliko atitikties ISO/IEC 27001:2005 priežiūros auditus. Nenustatyta neatitiktųjų standarto reikalavimams ir pateikta išvada, kad informacijos saugumo valdymo sistema įdiegta tinkamai ir saugos lygis geras. Informacijos saugumo valdymo sistemos sertifikavimą pagal ISO/IEC 27001:2005 reikalavimus nustatytai sričiai rekomenduota pratęsti. Įvertinus biometrinių asmens tapatybės dokumentų išdavimo procesą esminių trūkumų nenustatyta, išskyrus pateiktus pastebėjimus.

Biometrinių asmens dokumentų gamybos auditas – tarptautinio audito dalis, kuriame dalyvavo Belgijos, Latvijos, Lietuvos, Norvegijos, Portugalijos ir Šveicarijos aukščiausiosios audito institucijos. Tarptautinio audito tikslas – įvertinti biometrinių asmens tapatybės dokumentų gamybos valdymą ir kontrolę. Pagal Šveicarijos aukščiausiosios audito institucijos parengtą programą vertinome, ar Lietuvoje tinkamai įgyvendinamas dokumentų gamybos procesas, ar užtikrinama, kad šie dokumentai būtų patikimi ir saugūs.

Pagrindiniu audito subjektu pasirinkta Vidaus reikalų ministerija, kuri rengia asmens dokumentų išrašymo sričių įstatymų projektus, prižiūri, kaip įgyvendinama valstybės politika pagrindinių asmens dokumentų išrašymo srityje. Audito procedūros atliktos Asmens dokumentų išrašymo centre prie Vidaus reikalų ministerijos, kuris įgyvendina valstybės politiką asmens dokumentų išrašymo srityje, užtikrina teisės aktų ir tarptautinių standartų reikalavimus atitinkančių asmens dokumentų projektavimą, gamybą ir išrašymą; užtikrina funkcionavimą ir plėtrą viešojo rakto infrastruktūros, būtinos biometrinių asmens duomenų į asmens dokumento elektroninę

---

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-03-14 nutarimu Nr. 291 (2010-10-13 Nr. 1465 redakcija) patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų 9.1. ir 9.8 p.

² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011-02-07 įsakymu patvirtintų Asmens dokumentų išrašymo centro prie Vidaus reikalų ministerijos nuostatų II skyrius.

³ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2014-07-02 įsakymu Nr. 1R-205 patvirtinti Gyventojų registro tarnybos nuostatai, II skyrius. Iki 2014-10-01 galiojo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011-02-07 įsakymu Nr. 1V-100 patvirtinti nuostatai.

laikmeną įrašymui bei patikrai. Audituojamas laikotarpis – 2013–2014 m. I pusmetis. Informaciją surinkome iš Užsienio reikalų ministerijos, Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdybos.

Audito metu nebuvo atliktas detalusis biometrinių duomenų šifravimo, apsikeitimo sertifikatais ir taikomų kriptografinių priemonių efektyvumo įvertinimas, nevertinta jautrių duomenų apdorojimo atitiktis įslaptintos informacijos apdorojimo reikalavimams.

Įvertinę surinktus įrodymus, pateikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

IŠVADOS

1. Biometriniai asmens tapatybės dokumentai išrašomi ir išduodami naudojant neįteisintą Asmens dokumentų išrašymo informacinę sistemą ADIS, neaprašytos saugos procedūros, nepaskirtas sistemos valdytojas, todėl nėra bendro įrangos priežiūros ir sistemos plėtros valdymo. Valstybės mastu biometrinių asmens tapatybės dokumentų išrašymo ir išdavimo procese dalyvaujančios įstaigos nevertina ar šių dokumentų išdavimo procesas (operacijų, saugumo, IS / IT valdymas) efektyvus, neturi duomenų apie kitų dalyvaujančių įstaigų patiriamus kaštus (2.1 ir 2.3 poskyriai).
2. Asmens dokumentų išrašymo centras nesilaiko kai kurių IS/IT valdymo teisės aktų reikalavimų (IS kūrimo, saugos užtikrinimo ar atsakingų asmenų paskyrimo procedūrų). Iki šiol tai neturėjo neigiamų pasekmių: nenustatyta finansinių nuostolių ar duomenų praradimo atvejų (2.1 ir 2.2 poskyriai).
3. Sutarčių su asmens dokumentų išrašymo ir programinės įrangos priežiūros paslaugų teikėjais trūkumai gali turėti įtakos asmens dokumentų išrašymui, nes sutartyse nenumatyta sutrikimų šalinimo ir maksimalaus įrangos dalinio funkcionavimo atstatymo laiko, taip pat nenumatytas laikas, per kurį paslaugų teikėjas įsipareigotų reaguoti įrangos gedimo atveju, o kritinio IT gedimo atveju nebūtų vykdomas asmens dokumentų išdavimas (2.1 ir 2.2 poskyriai).
4. Šalyje sukurtos priemonės padedančios užtikrinti sklandų biometrinių asmens tapatybės dokumentų išdavimą, duomenų patikrą ir prarastų dokumentų naikinimą, tačiau:
  - 4.1. asmenys nepakankamai informuojami apie biometrinių duomenų patikros galimybę atsiimant pagamintus asmens tapatybės dokumentus;
  - 4.2. sukurta pranešimo apie prarastą asmens tapatybės dokumentą el. paslauga leidžia asmenims bet kuriuo paros metu informuoti apie dokumento praradimą. Prarastų dokumentų skelbimo negaliojančiais procedūros vykdomos tik darbo dienomis, todėl asmens tapatybės dokumentu gali būti pasinaudota neteisėtai (1.5 poskyris).

REKOMENDACIJOS

Vidaus reikalų ministerijai

1. Paskirti asmens tapatybės dokumentų išrašymo ir išdavimo procesų valdytoją, kuris užtikrintų šių procesų išteklių ir kaštų valdymą. Užtikrinti, kad įstaigų dalyvaujančių asmens tapatybės dokumentų išrašymo ir išdavimo procesuose, naudojama įranga būtų tinkamai prižiūrima, centralizuotai planuojamas jos atnaujinimas siekiant išvengti nesuderinamumo (1 išvada).
2. Siekiant užtikrinti vientisą Asmens dokumentų išrašymo informacinės sistemos plėtrą, nustatyti IT valdymo atsakomybę – paskirti sistemos valdytoją, tvarkytojus ir duomenų valdymo įgaliotinį. Įteisinti naudojamą sistemą, parengiant teisės aktų reikalaujamus dokumentus, kuriuose būtų fiksuota sistemos tvarkomų duomenų apimtis, ryšiai su kitomis sistemomis / registrais ir numatytos taikytinos saugos užtikrinimo procedūros (1, 2 išvada).
3. Siekiant geriau išnaudoti sukurtų paslaugų galimybes, informuoti asmenis apie galimybę el. būdu pranešti apie dingusį asmens tapatybės dokumentą ir vietas, kur galima patikrinti biometrinius duomenis, atsiimant pagamintus dokumentus (4 išvada).

Asmens dokumentų išrašymo centrui prie Vidaus reikalų ministerijos

4. Siekiant užtikrinti reikiamą saugos reikalavimų įgyvendinimą, įgyvendinti trūkstamas IT saugos priemones ir peržiūrėti Asmens dokumentų išrašymo centro IT veiklos tęstinumo reikalavimus (2 išvada).
5. Siekiant užtikrinti, kad trečiųjų šalių paslaugos atitiktų veiklos poreikius: sutartyse su trečiosiomis šalimis dėl IT paslaugų nustatyti teisės aktų reikalavimus atitinkančias sąlygas, įtraukti nuostatas dėl paslaugų teikėjų veiklos kontrolės ir atsakomybės (3 išvada).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti 2 priede.